Національна академія наук України

Інститут енергетичних машин і систем ім. А. М. Підгорного

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Заступник директора

“___” _____ 2025 р.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНА ІНСТИТУТ ЕНЕРГЕТИЧНИХ МАШИН І СИСТЕМ ІМ.А.М.ПІДГОРНОГО НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ №03534570

Робоча програма навчальної дисципліни

Загальнонаукові засади дослідницької діяльності

(назва навчальної дисципліни)

Підготовки докторів філософії

зі спеціальності G4 Енерговиробництво (спеціалізація G4.02 Теплоенергетика)

2025 / 2026 навчальний рік

Робочу програму навчальної дисципліни «Загальнонаукові засади дослідницької діяльності» складено відповідно до освітньо-наукової програми «Теплоенергетика» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю G4 Енерговиробництво (спеціалізація G4.02 Теплоенергетика).

Розробники: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)
Авраменко А.М., д.т.н., с.д., провідний наук. співробітник відділу термогазодинаміки енергетичних машин

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою інституту 25 вересня 2025 року, протокол № 9.

Програму схвалено на розширеному засіданні відділу моделювання та ідентифікації теплових процесів в енерготехнологічному обладнанні.

Протокол № 4 від 22.09.2025 р.

В. о. завідувача відділу

_____ Орлова Н. О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-технічною проблемною радою «Енергомашинобудування. Теплова та відновлювальна енергетика. Екологія».

Протокол № 6 від 25.09.2025 р.

Заступник голови НТПР _____

_____ Костіков А. О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування знань в галузі захисту прав інтелектуальної власності та оволодіння навичками пошуку, аналізу, створення та оцінки об'єктів права інтелектуальної власності.

Перелік компетентностей та програмних результатів навчання, що забезпечує дисципліна

Компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК3. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері теплоенергетики на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ФК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукові результати, які створюють нові знання у сфері теплоенергетики та дотичних до неї міждисциплінарних напрямах.

ФК2. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, глибоке розуміння англомовних наукових текстів за напрямом досліджень з теплоенергетики.

ФК3. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті з теплоенергетики.

ФК4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері теплоенергетики, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

ФК5. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в теплоенергетиці та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство під час їх реалізації.

Програмні результати навчання

ПРН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з теплоенергетики і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з теплоенергетики, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

ПРН2. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми теплоенергетики державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.

ПРН3. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень, спостережень, тощо і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.

ПРН6. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні інженерні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми теплоенергетики з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.

ПРН8. Створювати методичне забезпечення, організовувати та проводити викладання професійно-орієнтованих дисциплін теплоенергетики на рівні, що відповідає вимогам вищої школи.

Характеристика навчальної дисципліни

Обов’язкова (Нормативна)	
Кількість кредитів – 3	
Рік підготовки	2-й
Семестр	3-й
Загальна кількість годин	90
Лекції	24 год.
Практичні заняття	4 год.
Семінарські заняття	2 год.
Індивідуальні заняття	-
Самостійна робота	60 год.
Вид підсумкового контролю	екзамен

2. Зв'язок з іншими освітніми компонентами

Освітні компоненти, що передують вивченню:
ОК1 Філософські засади науки
ОК2 Іноземна мова професійного спрямування
Освітні компоненти, які розвивають результати навчання за цією дисципліною:
немає

3. Заплановані результати навчання

Після вивчення курсу аспіранти повинні:

Знати: методику пошуку, аналізу, створення та оцінки об’єктів права інтелектуальної власності; сучасні підходи до комерціалізації створених об’єктів права інтелектуальної власності.

Вміти: проводити патентний пошук, складати текст заявки на винахід / корисну модель, готувати пакет документів по заявці державною мовою, здійснювати листування з експертами по матеріалах заявки державною мовою.

Розуміти: особливості реалізації права інтелектуальної власності в Україні.

4. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Інтелектуальна власність як право на результат творчої діяльності людини

Тема 1. Інтелектуальна власність як право
Поняття права інтелектуальної власності.
Тема 2. Мета інтелектуальної власності
Вплив на рівень розробок та науково-технічний прогрес.

Розділ 2. Система інтелектуальної власності

Тема 1. Об’єкти права інтелектуальної власності
Загальні питання та визначення.
Тема 2. Об’єкти промислової власності
Винаходи, корисні моделі, промислові зразки.
Тема 3. Об’єкти авторського та суміжного з ним права
Твори, аудіо та відеозаписи.

Розділ 3. Суб’єкти інтелектуальної власності

Тема 1. Суб’єкти права на винаходи, корисні моделі та промислові зразки
Обсяг прав. Законодавство України.

Тема 2. Суб'єкти права на торгівельні марки.
Обсяг прав. Законодавство України.
Розділ 4. Охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності
Тема 1. Мета та принципи правової охорони.
Основні принципи охорони прав.
Тема 2. Охорона прав на об'єкти промислової власності, охорона прав на об'єкти авторського та суміжного з ним права
Тема 3. Робота з національним та закордонними базами даних патентів на винаходи і корисні моделі
Тема 4. Академічна доброчесність у науковій сфері
Розділ 5. Комерціалізація інтелектуальної власності
Тема 1. Етапи комерціалізації інтелектуальної власності
Методи комерціалізації.
Розділ 6. ***Ділове українське мовлення***
Тема 1. Українська мова – державна мова України. Документування.
Правила оформлення документів заявки та листування державною мовою.
Представлення результатів наукових досліджень державною мовою у вигляді доповідей та презентацій.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин						
	усього	у тому числі					
		лекції	практ.	лаб.	сем.	інд.	с.р.
1	2	3					
Розділ 1. Інтелектуальна власність як право на результат творчої діяльності людини							
Тема 1. Інтелектуальна власність як право	4	2					4
Тема 2. Мета інтелектуальної власності	4	2					4
Разом за розділом 1	8	4					8
***Розділ 2. Система інтелектуальної* власності**							
Тема 1. Об'єкти права інтелектуальної власності	6	2					8
Тема 2. Об'єкти промислової власності	4	2					4
Тема 3. Об'єкти авторського та суміжного з ним права	4	2					4
Разом за розділом 2	14	6					16
Розділ 3. *Суб'єкти інтелектуальної власності*							
Тема 1. Суб'єкти права на винаходи, корисні моделі та промислові зразки	4	2					4
Тема 2. Суб'єкти права на торгівельні марки	4	2					4
Разом за розділом 3	8	4					8

Розділ 4. ***Охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності***							
Тема 1. Мета та принципи правової охорони.	4	2					4
Тема 2. Охорона прав на об'єкти промислової власності, охорона прав на об'єкти авторського та суміжного з ним права	6	2					8
Тема 3. Робота з національними та закордонними базами даних патентів на винаходи і корисні моделі	5		2		2		2
Тема 4. Академічна доброчесність у науковій сфері	3		2				2
Разом за розділом 4	18	4	4		2		16
Розділ 5. ***Комерціалізація інтелектуальної власності***							
Тема 1. Етапи комерціалізації інтелектуальної власності	6	3					6
Разом за розділом 5	6	3					6
Розділ 6. ***Ділове українське мовлення***							
Тема 1. Українська мова – державна мова України. Оформлення матеріалів заявки. Представлення результатів наукових досліджень державною мовою у вигляді доповідей та презентацій.							
Разом за розділом 6	6	3					6
Усього годин	90	24	4		2		60

6. Самостійна робота

Метою самостійної роботи є навчитися користуватися навчально-методичними матеріалами, бібліотечними фондами, базами даних наукової літератури і інформаційними джерелами і іншими інформаційними джерелами, складати конспекти, аналізувати матеріал, порівнювати різні наукові концепції та робити висновки, мати практичні навички з ділової української мови, які необхідні для підготовки матеріалів заявки та листування з експертами. Види самостійної роботи студента: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення; виконання завдань для самостійної роботи, відвідування консультацій; підготовка до підсумкового контролю. В рамках самостійної роботи також виконуються індивідуальні завдання. Кількість індивідуальних завдань для цієї навчальної дисципліни становить 12.

Теми для самостійного вивчення

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Робота з сайтом Укрпатенту	4
2	Огляд сучасних методів захисту інтелектуальної власності	4
3	Огляд об’єктів права інтелектуальної власності	8
4	Огляд об’єктів промислової власності	4
5	Огляд об’єктів авторського та суміжного з ним права	4
6	Робота з базами даних на винаходи, корисні моделі та промислові зразки	4
7	Робота з базами даних на торгівельні марки.	4
8	Огляд законодавства з правової охорони інтелектуальної власності.	4
9	Огляд законодавства з правової охорони об’єктів промислової власності.	8
10	Робота з сайтом УААСП	4
11	Розрахункова оцінка нематеріального активу	4
12	Огляд підходів з комерціалізації інтелектуальної власності	4
13	Підготовка документів по заявці відповідно до стандартів державною мовою	4
	Разом	60

Завдання для самостійної роботи

1. Провести патентний пошук за базами Укрпатенту https://ukrpatent.org/uk
2. Провести огляд сучасних методів захисту інтелектуальної власності за матеріалами сайту Всесвітньої Академії Інтелектуальної Власності (ВОІС) https://www.wipo.int/academy/ru/
3. Провести огляд об’єктів права інтелектуальної власності https://minjust.gov.ua/m/str_4487
4. Провести огляд об’єктів промислової власності https://ukrpatent.org/uk/articles/bulletin-ip
5. Провести огляд об’єктів авторського та суміжного з ним права https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text
6. Робота з базами даних на винаходи, корисні моделі та промислові зразки https://ukrpatent.org/uk/articles/bases2
7. Робота з базами даних на торгівельні марки https://ukrpatent.org/uk/articles/bases2
8. Провести огляд законодавства з правової охорони інтелектуальної власності https://minjust.gov.ua/m/str_4487
9. Провести огляд законодавства з правової охорони об’єктів промислової власності https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text
10. Робота з сайтом УААСП http://uacrr.org/?lang=ru
11. Розрахункова оцінка нематеріального активу https://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/fzz00079
12. Провести огляд підходів з комерціалізації інтелектуальної власності https://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/16198/1/%d0%9d%d0%b0%d1%83%d1%87%d0%bd%20%d0%bc%d0%b5%d1%82%d0%be%d0%b4%20-%20%d0%ba%d0%be%d0%bc%d0%bc%d0%b5%d1%80%d1%86.pdf

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання видаються кожному аспіранту, з урахуванням тематики його досліджень і консультацій з науковим керівником.

За бажанням здобувача він може сам запропоновувати тему і зміст індивідуального завдання, виходячи із змісту навчальної дисципліни і тематики свого наукового дослідження, за умови узгодження їх з викладачем і науковим керівником.

Приклад індивідуальних завдань:

№	Тема
1	Провести патентний пошук по ґрунтовим теплообмінникам у складі системи теплових насосів
2	Провести патентний пошук по паливним системам ДВЗ з іскровим запалюванням
3	Провести патентний пошук по конструкціям датчиків температури рідини
4	Провести патентний пошук по конструкції лопаток газових турбін з теплозахисними покриттями
5	Провести патентний пошук по системам зберігання палива швидкісних літальних апаратів

7. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання. Словесні та наочні методи навчання використовуються під час лекцій, , самостійної роботи, консультацій. Під час проведення лекцій використовуються такі словесні методи як розповідь і пояснення. До числа наочних методів, які застосовуються при викладанні дисципліни, належать: ілюстрація, демонстрація, робота з сайтом Укрпатенту.

8. Методи контролю

На заняттях – опитування. По закінченні вивчення розділу – усний контроль. Форма підсумкового контролю знань — екзамен.

9. Схема нарахування балів

Поточне тестування*														Екзамен	Сума
Розділ 1		Розділ 2			Розділ 3		Розділ 4				Розділ 5		Разом		
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12	Т13			
5	5	5	5	5	5	5	5	10	5	5	10	10	80	20	100

* Бали за оцінювання кожного з 12 індивідуальних завдань входять до загальної кількості балів за поточне тестування за відповідною темою Т1, Т2…

Критерії оцінювання

1. Уміння працювати з технічною та патентною документацією. 2. Уміння працювати самостійно або у команді над пошуком і аналізом існуючих об’єктів інтелектуальної власності (ОІВ) та створенням нових ОІВ. 3. Вміння використовувати сучасні комп’ютерні засоби для патентного пошуку та науково-дослідних задач.

Бали поточного контролю за кожною темою складаються з оцінювання відповідей під час усного опитування щодо засвоєння лекційного матеріалу (кількість балів становить: b_1 – розуміння окремих положень, b_2 – розуміння відмінностей між об’єктами права інтелектуальної власності, b_3 – знати характеристики суб’єктів інтелектуальної власності, b_4 – розуміти особливості охорони прав на об’єкти інтелектуальної власності), оцінювання ступеня опрацювання матеріалу тем для самостійного вивчення (кількість балів становить: s_1 – часткове розуміння матеріалу, s_2 – досконале розуміння матеріалу);

оцінювання виконання індивідуальних завдань (кількість балів становить: i_1 – вміння вибрати математичний метод для розв'язання поставленої задачі; i_2 – розробка методики розв'язання поставленої задачі, i_3 – часткове застосування розробленої методики; i_4 – повне застосування методики з отриманням частково помилкових результатів, i_5 – вирішення поставленої задачі в цілому, i_6 – повне вирішення поставленої задачі з творчим аналізом отриманих результатів.

Для тем Т1…Т8: b_1= 0,4; b_2= 0,7; b_3= 1,1; b_4 = 1,5. s_1 = 0,5; s_2 = 1. i_1= 0,5; i_2= 0,9; i_3= 1,3; i_4 = 1,7; i_5 = 2,1; i_6 = 2,5.	Для тем Т9…Т12: b_1= 0,75; b_2= 1,5; b_3= 2,25; b_4 = 3. s_1 = 1; s_2 = 2. i_1= 0,85; i_2= 1,68; i_3= 2,51; i_4 = 3,34; i_5 = 4,17; i_6 = 5.

Після підсумовування всіх балів поточного контролю результат округлюється до цілого значення.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для екзамену
90 – 100	відмінно
70–89	добре
50–69	задовільно
1–49	незадовільно

10. Рекомендоване методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з дисципліни «Основи інтелектуальної власності» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ІЕМС НАН України [Електронне видання] / Упоряд. А. М. Авраменко. Харків: ІЕМС НАН України, 2025. 127 с.

2. Методичні вказівки до виконання індивідуальних практичних завдань з дисципліни «Основи інтелектуальної власності» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ІЕМС НАН України [Електронне видання] / Упоряд. А. М. Авраменко. Харків: ІЕМС НАН України, 2025. 20 с.

3. Методичні вказівки та перелік завдань для самостійної роботи з дисципліни «Основи інтелектуальної власності» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ІЕМС НАН України [Електронне видання] / Упоряд. А. М. Авраменко. Харків: ІЕМС НАН України, 2025. 20 с.

Основна література

Договір про патентну кооперацію [Електронний ресурс]: від 19.06.1970 р. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/895_001.

Паризька конвенція про охорону промислової власності [Електронний ресурс]: від 20.03.1883 р. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_123.

Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності: від 15.04.1994 р. // Офіційний вісник України. – 2010. – № 84. – Ст. 2989. – Електрон. версія.
Конституція України: від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. – Електрон. версія ред. 06.10.2013 р.
Кримінальний кодекс України: від 05.04.2001 р. № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25/26. – Ст. 131. – Електрон. версія ред. 01.01.2014 р.
Кримінальний процесуальний кодекс України: від 13.04.2012 р. № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–13. – Ст. 88. – Електрон. версія ред. 11.08.2013 р.
Цивільний кодекс України: від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40–44. – Ст. 356. – Електрон. версія ред. 01.01.2014 р.
Цивільний процесуальний кодекс України: від 18.03.2004 р. № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – №№ 40–42. – Ст. 492. – Електрон. версія ред. 11.08.2013 р.
Господарський кодекс України: від 16.01.2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 18–22. – Ст. 144. – Електрон. версія ред. 01.01.2014 р.
Господарський процесуальний кодекс України: від 06.11.1991 р. № 1798-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6. – Ст. 56. – Електрон. версія ред. 11.08.2013 р.
Кодекс адміністративного судочинства України: від 06.07.2005 р. № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35–37. – Ст. 446. – Електрон. версія ред. 11.08.2013 р.
Митний кодекс України : від 13.03.2012 р. № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – №№ 44–48. – Ст. 552. – Електрон. версія ред. 11.08.2013 р.
Про державне мито : Декрет Каб. Міністрів України від 21.01.1993 р. № 7-93 // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 13. – Ст. 113. – Електрон. версія ред. 11.08.2013 р.
Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – Ст. 64. – Електрон. версія ред. 05.12.2012 р.
Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 07.06.1996 р. № 236/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 36. – Ст. 164. – Електрон. версія ред. 13.01.2009 р.
Про племінну справу у тваринництві : Закон України від 15.12.1993 р. № 3691-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 2. – Ст. 7. – Електрон. версія ред. 09.12.2012 р.
Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 32. – Електрон. версія ред. 05.12.2012 р.
Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 36. – Електрон. версія ред. 05.12.2012 р.
Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15.12.1993 р. № 3688-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 34. – Електрон. версія ред. 05.12.2012 р.
Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21.04.1993 р. № 3116-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 21. – Ст. 218. – Електрон. версія ред. 09.12.2012 р.
Про приєднання України до Міжнародної конвенції по охороні нових сортів рослин : Закон України від 02.06.1995 р. № 209/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 22. – Ст. 168. – Електрон. версія.
Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем: Закон України від 05.11.1997 р. № 621/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 8. – Ст. 28. – Електрон. версія ред. 05.12.2012 р.

Українське ділове мовлення: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей / Марія Брус. – третє доповнене видання. – Івано-Франківськ: Тіповіт, 2014. – 306 с.
Українська мова за професійним спрямуванням: Лекції / За загальною редакцією О.К.Степаненко. – Дніпропетровськ: Пороги, 2013. – 215 с.

Допоміжна література

Кришталь А. О. Академічна доброчесність: курс лекцій. Черкаси: ЧІПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ. України, 2022. 124 с.
Аврамова О. Є. Патентне право: навч.-метод. посіб. / О. Є. Аврамова, О. С. Жидкова. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. – 160 с.
Ажнюк М. О. Основи економічної теорії: навч. посіб. / М. О. Ажнюк, О. С. Передрій. – К.: Знання, 2008. – 368 с. – (Вища освіта XXI століття).
Борко Ю. Л. Фінансовий механізм управління інтелектуальною власністю / Ю. Л. Борко. – К.: Лазурит-Поліграф, 2010. – 216 с.
Бошицький Ю. Л. Правове регулювання службового винахідництва: проблеми теорії та практики / Ю. Л. Бошицький, М. М. Яшарова. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2012. – 260 с.
Бочан І. О. Основи економічної теорії: інституціональний підхід : навч. посіб. / І. О. Бочан. – К.: Знання, 2012. – 211 с.
Гальчинський А. С. Основи економічної теорії: підручник / А. С. Гальчинський, П. С. Єщенко, Ю. І. Палкін. – К.: Вища шк., 1995. – 471 с.
Галянтич М. К. Промислова власність: правові засоби охорони та захисту: монографія / М. К. Галянтич. – К.: НДІ приват, права і підприємництва, 2003. – 256 с.
Демченко Т. С. Недобросовісність заявника у законодавстві про товарні знаки: монографія / Т. С. Демченко. – К.: Лазуріт-Поліграф, 2008. – 94 с.
Дідківський М. І. Міжнародний трансфер технологій: навч. посіб. / М. І. Дідківський. – К.: Знання, 2011. – 365 с. – (Вища освіта XXI століття).
Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. / за ред. О. В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 1200 с.
Жилінкова О. В. Договори в сфері реалізації авторських прав на музичний твір / О. В. Жилінкова. – Х.: Ксилон, 2008. – 212 с.

Інформаційні ресурси

1. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни у сховищі Google Drive.
2. Мережа Internet.
3. Бібліотека ІЕМС НАН України.